

Joris Buijs (links op de foto): "De rentabiliteit van de productie van eigen eiwitteelten valt of staat met hun opbrengst. Veldbonen zijn op mijn bedrijf een uiterst geschikt eiwitgewas."

Eigen eiwit telen, haalbaar of een utopie?

Op het melkveebedrijf van de Nederlander Joris Buijs ligt de focus op de eigen ruwvoeder- en krachtvoederproductie. Zijn doel is op termijn geen eiwitvoerders, zoals soja, meer te moeten aankopen. – ROEL VAES, BEROEPSWERKING –

Joris Buijs baat een melkveebedrijf uit in het Nederlandse Etten-Leur, niet ver van de Belgische grens. Melkveehouderij zit Joris in het bloed; zijn vader en grootvader waren ook melkveehouders. Begin jaren 80 verhuisde de familie naar Etten-Leur en bouwde er geleidelijk aan een modern melkveebedrijf uit met 1 miljoen l quotum en 85 ha grond, waarvan 30 ha in de huiskavel. In 2004 bereidde Joris zich voor op de toekomst. Hij vergrootte de ligboxenstal en hij maakte een beredeneerde keuze om verder traditioneel te blijven werken en niet om te schakelen naar een biologisch melkveebedrijf. De opbrengstdaling en de hoge onkruiddruk bij biologische teelten hebben hem uiteindelijk bij de traditionele melkveehouderij gehouden, met een focus op eigen ruwvoeder- en krachtvoederproductie.

"Het teeltplan bestaat uit 41 ha gras, 19 ha maïs, 14 ha veldbonen, 5,3 ha erwten-gerstcombinatie en 13 ha natuurgonden waarop gedeeltelijk triticale wordt geteeld", legt Joris uit. "Er is ruimte voor 150 melkkoeien, maar door het ruime

aandeel jongvee zijn momenteel niet alle ligplaatsen volzet met koeien. De koeien halen vlot 10.000 kg melk. Dit doen ze met een rantsoen van 18 kg maïs, 9 kg gras, 2 kg gemalen veldbonen, 3 tot 6 kg tarwegistconcentraat, 2 tot 3 kg OPS van erwten en gerst, 6 kg MKS en 3 tot 4 kg bierdrif. Het jongvee krijgt een combinatie van gras en bonenstro."

Praktijkgericht en economisch werken

Destijds teelde het bedrijf eigen ruwvoer, aangevuld met losse grondstoffen zoals tarwe en MKS. Maar de eiwitaanvoer in het rantsoen was een probleem. Als man van de praktijk besloot Joris in 2000 in te stappen in een proefveldnetwerk. Hij startte met 25 verschillende eiwit- en energieteelten, zoals erwten, veldbonen, zonnebloemen, triticale, luzerne, lupine... die 3 jaar na elkaar werden ingezaaid. Zo kon hij in de praktijk vaststellen welke teelten economisch interessant waren om te telen. "Na enkele jaren bleek dat veldbonen en erwten, al dan niet in combinatie met tarwe

of gerst, economisch en teelttechnisch de meest interessante eiwitvervangers waren op mijn bedrijf. De rentabiliteit van de productie van eigen eiwitteelten staat of valt met de opbrengst. Bij slechte opbrengsten, wegen de teeltkosten zwaarder door en moet er toch nog extern voer aangekocht worden. Door de eigen teelten (veldbonen, erwten, gerst, MKS) ben ik erin geslaagd de krachtvoerders te reduceren van ongeveer 8 euro per 100 l tot 5,10 euro."

Veldbonen

"Veldbonen zijn op mijn bedrijf een uiterst geschikt eiwitgewas", gaat Joris verder. "Op zijn kleiige gronden haal ik een gemiddelde opbrengst van 7 tot 8 ton aan gedroste bonen. Op zandgronden zijn de opbrengsten twijfelachtig. Zeker is dat de grond diep doorwortelbaar moet zijn en een goede waterhuishouding moet hebben. Te droge gronden zijn een probleem voor goede opbrengsten. Vooral tijdens de peulvorming is voldoende water noodzakelijk. Daarom doe ik op enkele percelen testen met beregening. Zeker in lange droogteperiodes kan dit interessant zijn. De bonen bevatten ongeveer 35% eiwit bij een drogestofgehalte van 80%. Gemiddeld bedraagt de teeltkost van een hectare veldbonen rond 700 euro (tabel 1). De veldbonen worden best voor 15 maart gezaaid met een zaaiafstand van 50 cm en een zaaidiepte van 5-6 cm. Qua onkruidbestrijding is spuiten in vooropkomst noodzakelijk, in combinatie met schoffelen achteraf. Op het einde van het groeiseizoen kan immers veronkruiding van de bonen een probleem vormen.

Wat de bemesting betreft moet je opletten met mengmeststoffen. Door het hoge aandeel N krijg je al snel legering bij de bonen. Op arme zandgronden is een startgift van 15 m³/ha te overwegen. De fosforrijke dikke fractie (meer P-rijk) van de rundermengmest gebruik ik voor de bemesting van de bonen. Rijenbemesting heeft ook positieve effecten. Tot slot is een goede bodem-pH ook noodzakelijk voor goede opbrengsten. Een pH van 5,2 is een minimum." Veldbonen is een teelt die ook in Vlaanderen kan. Zo kunnen ook de Vlaamse melkveebedrijven met veldbonen als eiwitbron besparen op krachtvoerders. Voorwaarde is wel dat er op een bedrijf voldoende grond voorhanden is om naast ruwvoer ook deze teelten te winnen.

Mestproblematiek

Zoals op vele intensieve melkveebedrijven is de mestafzet op het bedrijf van Joris Buijs een probleem. Met ruim 100 melkkoeien en heel wat jongvee zijn 85 ha landbouwgrond volgens de Nederlandse mestwetgeving ontoereikend om alle mest af te zetten. Op het bedrijf wordt

gewerkt met een bedrijfsspecifieke excretie. Hierbij houdt de bedrijfsleider zelf de stikstof- en fosforstromen op het bedrijf bij. Volgens Joris moet hij door deze rege-

Tabel 1 Teeltkosten van 1 ha veldbonen

	Kosten (euro)
Zaaigoed	120
Meststoffen (P en K)	35
Gewasbescherming	60
Loonwerk (zaaien, oogsten)	350
Eigen arbeid	150
Totaal	715

ling 200 à 300 m³ mest minder afzetten. “Ik maak daarnaast ook gebruik van de burenregeling om de overtollige mest af te zetten. Verder heb ik een mobiele mestscheider. Die scheidt de rundermengmest in een dikke, fosforrijke fractie en een dunne, stikstofrijke fractie. Met de dikke fractie bemest ik vooral de veldbonen; de dunne fractie gebruik ik overwegend voor de bemesting van het grasland. In de toekomst zal de mestscheiding door de loonwerker gebeuren. Dit is financieel interessanter. Verder werk ik samen met tuinders in de buurt, vooral voor de uitwisseling van gronden en de afzet van hun spuiwater.”

FOTO: ROEL VALES

Koeien en kansen

Bij de rondgang op het bedrijf vielen vooral de verschillende voederkuilen op. Joris bewijst dat het met praktijkgerichte inspanningen en kennisvergaring mogelijk is om naast ruwvoer ook krachtvoer te telen. Om deze kennis te kunnen delen, om nieuwe zaken op te pikken en

om ervaringen te kunnen delen met collega's, neemt hij sinds 2009 ook deel aan het project 'Koeien en Kansen'. In dit project zoekt een groep van 16 enthousiaste melkveehouders samen met onderzoekers naar de mogelijkheden van een duurzame en tevens maatschappelijk geaccepteerde melkveehouderij. ■